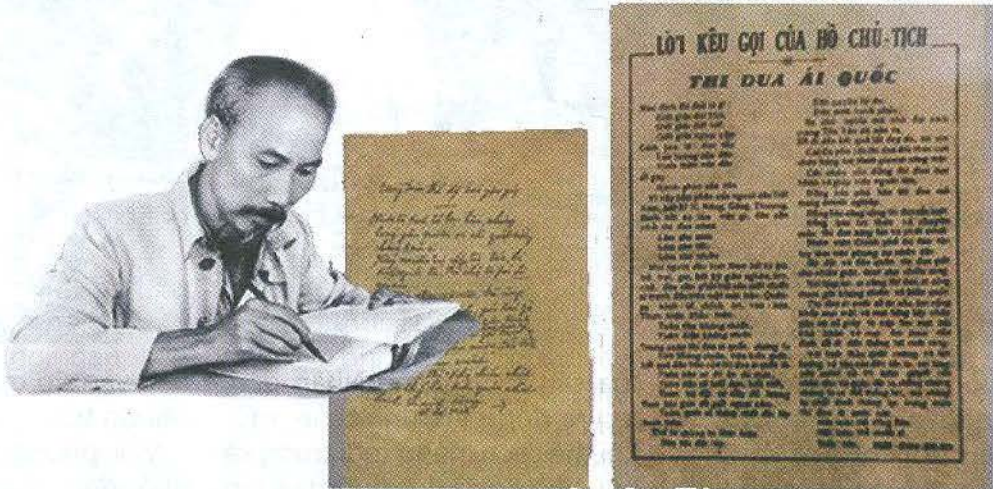

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH: NGƯỜI KHỞI XƯƠNG VÀ KHƠI NGUỒN ĐỘNG LỰC THI ĐUA KHEN THƯỞNG

PGS, TS. LÊ QUỐC KHÁNH

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là người khởi xướng, phát động các phong trào thi đua yêu nước, coi đó là một bộ phận quan trọng trong quá trình lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước mà Người còn là tấm gương mẫu mực trong những phong trào thi đua. “Tu tưởng của Người về thi đua yêu nước có giá trị lý luận và giá trị thực tiễn sâu sắc, có sức sống mạnh mẽ, đóng góp quan trọng vào sự phát triển đất nước.

Hạnh phúc của Nhân dân là mục đích tối thượng của thi đua yêu nước

Ngay sau thành công của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, ngày 01/6/1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 195-SL thành lập Ban vận động thi đua ái quốc và Sắc lệnh số 196-SL quy định thành phần Ban Vận động thi đua ái quốc nhằm xây dựng bộ máy chuyên trách về thi đua; ngày 11/6/1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ra “Lời kêu gọi thi đua ái quốc” động viên đồng bào, chiến sĩ phát huy truyền thống yêu nước, thực hiện những nhiệm vụ cấp bách chống giặc đói, giặc dốt và giặc ngoại xâm,

góp của, góp công vào sự nghiệp kiến thiết và bảo vệ đất nước.

Trong Lời kêu gọi, Người nhấn mạnh: “Bốn phận của người Việt Nam, bất kỳ sỹ, nông, công, thương, binh, bất kỳ làm việc gì, đều cần phải thi đua nhau... Mỗi người dân Việt Nam, bất kỳ già trẻ, trai gái, bất kỳ giàu nghèo, lớn nhỏ, đều cần phải trở nên một chiến sĩ đấu tranh trên mặt trận quân sự, kinh tế, chính trị, văn hóa”. Mục đích của thi đua ái quốc là nhằm đem lại hạnh phúc cho Nhân dân, toàn dân đủ ăn mặc; toàn dân biết đọc, biết viết; toàn bộ đội đầy đủ lương thực, khí giới để diệt giặc ngoại xâm,

toàn quốc sẽ thống nhất, độc lập hoàn toàn.

Lời kêu gọi thi đua ái quốc của Chủ tịch Hồ Chí Minh xuất phát từ lợi ích của Nhân dân, đem lại ấm no, hạnh phúc và độc lập tự do cho dân, đó là niềm khát vọng lớn nhất của mỗi người dân Việt Nam. Vì thế, phong trào thi đua đã được đông đảo các tầng lớp nhân dân tham gia, hưởng ứng. Ngay từ những ngày đầu phát động đã diễn ra sôi nổi, lan rộng khắp cả nước, với nhiều phong trào cụ thể: tăng gia sản xuất và tiết kiệm, giết giặc lập công, Ba đảm đang, Ba sẵn sàng, Năm xung phong... Nhiều cá nhân điển hình trong mọi tầng lớp, ở mọi lứa tuổi, từ các cụ phụ lão, các cháu thiếu niên, nhi đồng; từ công, nông, binh đến nhân viên chính phủ đã xuất hiện. Phong trào thi đua ái quốc đã dần thấm sâu vào từng tế bào của xã hội, từng con người cụ thể, nó không chỉ dừng lại ở một cuộc phát động đơn thuần, mà nó có sức sống và sức mạnh lan

tỏa sâu rộng trong Nhân dân, tạo ra động lực tinh thần, một khí thế cách mạng mới trong xã hội. Nhờ đó đã đưa nước ta từng bước vượt qua những khó khăn trước mắt, nạn đói, nạn dốt dần được đẩy lùi, bước đầu đảm bảo những điều kiện vật chất cần thiết phục vụ cho kháng chiến.

Nền tảng của thi đua là công việc hằng ngày

Theo tư tưởng Hồ Chí Minh, mục đích của thi đua rất cao cả, nhưng không phải cao xa, khó hiểu, khó làm, mà trong mọi việc đều có thi đua và thi đua có trong mọi việc: Thi đua từ những việc rất nhỏ, rất quen thuộc hằng ngày như ăn mặc cho hợp thời, hợp cách, ở cho sạch, cho hợp vệ sinh, thi đua trong lao động tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm, thi đua trong học tập, trong rèn luyện và chiến đấu, trong phát huy sáng kiến cải tiến kỹ thuật, tăng năng suất lao động... và như thế "công việc hằng ngày chính là nền tảng của thi đua",

dựa vào đó mà phát động mọi phong trào.

Mỗi phong trào thi đua, dù nhỏ, đều phải được lãnh đạo, tổ chức tốt, có trọng tâm, trọng điểm, có chương trình, kế hoạch cụ thể. Vì thế, việc đặt ra mục tiêu của thi đua phải gắn liền với nhiệm vụ hằng ngày, đồng thời phải đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị cho từng thời kỳ, từng giai đoạn của cách mạng.

Tùy theo hoàn cảnh, điều kiện, khả năng của mỗi nơi mà đặt ra kế hoạch cho phù hợp, sát thực. Kế hoạch phải đầy đủ, cụ thể, đúng mức, tránh phô trương, hình thức. Không nên đặt ra kế hoạch quá to, nêu mục tiêu quá lớn, có phát mà không động, gây nên sự tốn kém thời gian, công sức, tiền bạc của dân, của nước. Khi đã có kế hoạch rồi thì phải đem ra bàn bạc một cách dân chủ, kỹ lưỡng, theo phương châm: kế hoạch 1, quyết tâm 10, biện pháp phải 20, để cùng nhau tìm ra biện pháp thực hiện hiệu quả. Có như vậy mới làm cho "mọi người đều hiểu,

mọi người đều vui lòng nhận và quyết tâm làm cho kỳ được", "kết quả mới đầy đủ, tốt đẹp". Và, trong thi đua cũng giống như những việc khác "cần phải có cán bộ được huấn luyện hẳn hoi", bởi đó chính là cái gốc của mọi công việc, của mọi phong trào.

Những người thi đua là những người yêu nước nhất

Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: "Thi đua là yêu nước, yêu nước thì phải thi đua, những người thi đua là những người yêu nước nhất". Quan điểm ấy chính là động lực to lớn làm cho phong trào thi đua yêu nước có sức mạnh tinh thần vô cùng mạnh mẽ, tồn tại lâu dài, phát triển không ngừng, gắn liền với sự phát triển của dân tộc. Quan điểm thi đua là yêu nước của Chủ tịch Hồ Chí Minh được xây dựng trên nền tảng truyền thống của lịch sử văn hóa dân tộc Việt Nam, đó là lòng yêu nước, ý chí quật cường của con người Việt Nam. Người đã lấy thi đua làm động lực phát huy lòng yêu nước, qua phong trào thi đua bồi dưỡng, nâng cao lòng yêu nước, làm cho lòng yêu nước thể hiện bằng những hành động cụ thể trong lao động sản xuất và chiến đấu. Ngược lại, lấy lòng yêu nước thúc đẩy phong trào thi đua.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về thi đua yêu nước không chỉ thể hiện qua những lời kêu gọi thi đua ái quốc của Người, mà nó còn được thể hiện ở sự quan tâm sâu sắc của Người đến phong trào thi đua yêu nước, với mong muốn phong trào phải đi sâu vào thực tiễn của đời sống và biến nó thành những hành động cụ thể. Người nhấn mạnh: Muốn thực hiện tốt và hiệu quả phong trào thi đua

yêu nước, thì phải có phương hướng đúng và vững, nghĩa là phải nâng cao lòng yêu nước và giác ngộ chính trị của mọi người. Phải có kế hoạch tỉ mỉ, kế hoạch ấy phải do từng đơn vị nhỏ, từng gia đình, từng cá nhân bàn bạc kỹ, hiểu biết thấu, vui vẻ làm, nội dung của kế hoạch phải thiết thực, rõ ràng, đúng mực, phải hướng phong trào đi vào thực chất, tránh hình thức và bệnh thành tích, sao cho những cá nhân điển hình xuất sắc được tuyên dương không chỉ là những người đại diện xứng đáng, tiêu biểu, tiên phong trong sản xuất và chiến đấu, mà còn là tấm gương về đạo đức cách mạng.

Đồng thời, Người cũng chỉ ra rằng: Để phong trào thi đua đạt hiệu quả cao thì phải có sự đánh giá, tổng kết thực tiễn, trên cơ sở đó rút ra những kinh nghiệm và đề ra những nội dung phù hợp, sát với thực tiễn của phong trào. "Thi đua phải có sự lãnh đạo đúng. Trước khi thi đua phải chuẩn bị đầy đủ (giải thích cổ động, xem xét kế hoạch mỗi nhóm, mỗi người) trong lúc thi đua phải thiết thực đôn đốc, giúp đỡ, sửa đổi. Sau đợt thi đua, phải thiết thực kiểm tra, tổng kết, phổ biến kinh nghiệm, khen thưởng những người kiểu mẫu, nâng đỡ những người kém cỏi" - Người chỉ rõ.

Trong mỗi giai đoạn cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm chỉ đạo phong trào thi đua yêu nước phù hợp với nhiệm vụ cách mạng của từng thời kỳ. Người cũng chủ trương đa dạng các hình thức thi đua khen thưởng nhằm biểu dương và nhân rộng nhiều hơn nữa những tấm gương điển hình. Người cho rằng: "Số người và những tập thể được công nhận là anh hùng, chiến sĩ thi

đua được tặng Huân chương, Huy chương vẫn chỉ là số ít so với hàng triệu, hàng chục triệu con người hằng ngày góp gió thành bão, đang gánh vác mọi việc nước, việc nhà... gọi là người tốt, việc tốt". Bên cạnh hình thức tuyên dương anh hùng, chiến sĩ thi đua, Người còn đề xuất hình thức tuyên dương gương người tốt, việc tốt, để những việc bình thường nhưng ích nước lợi dân được trân trọng và nhân rộng trong xã hội.

Thi đua phải luôn gắn liền với việc tổng kết, đánh giá và khen thưởng kịp thời

Trong quan điểm của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, thi đua là quá trình tổ chức, động viên mỗi người, mỗi cơ quan đơn vị nỗ lực phấn đấu thực hiện thắng lợi những mục tiêu thi đua đã đặt ra. Trong quá trình ấy, nhiều khó khăn, thuận lợi, cả những mặt tốt lẫn xấu đều nảy sinh, phát triển... Có thường xuyên tổng kết, đánh giá thì mới có thể biết được những mặt tốt, mặt xấu và kết quả của phong trào. Từ đó, mới rút ra được những bài học kinh nghiệm. Đây chính là điều Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm và thường xuyên nhắc nhở các ngành, các cấp, các địa phương: "Sau đợt thi đua, phải thiết thực kiểm tra, tổng kết, phổ biến kinh nghiệm, khen thưởng những người kiểu mẫu, nâng đỡ những người kém cỏi".

Ngày 26/01/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Quốc lệnh quy định những trường hợp thưởng và phạt. Quan điểm cơ bản của văn kiện này nêu rõ: "Trong một nước thường phạt phải nghiêm minh thì Nhân dân mới yên ổn, kháng chiến mới thắng lợi, kiến quốc mới thành công". Việc thưởng - phạt nghiêm minh,

trong đó, khen thưởng đúng người, đúng việc, kịp thời sẽ có tác dụng khuyến khích mọi người hăng hái tham gia phong trào thi đua, phấn đấu làm tròn nhiệm vụ được giao.

Chủ tịch Hồ Chí Minh chú trọng đến tính kịp thời của khen thưởng. Khen thưởng đúng lúc cũng là một “đòn bẫy” thiết thực động viên phong trào thi đua. Người đã hứa hẹn tặng thưởng là làm, không bao giờ sai hẹn với tập thể và cá nhân nào. Trong suốt cuộc đời của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký nhiều quyết định khen thưởng, bản thân Người có huy hiệu để tặng hoặc viết thư khen, gửi quà tặng thưởng những đơn vị và cá nhân có thành tích. Với yêu cầu cấp thiết của thực tiễn, ngày 17/9/1947, trong lúc cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược đang diễn ra ác liệt, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký ban hành Sắc lệnh số 83-SL thành lập Viện Huân chương trực thuộc Phủ Chủ tịch.

Đồng thời với việc biểu dương, khen thưởng, nhân rộng các cá nhân điển hình tiên tiến tiêu biểu được xây dựng, bình chọn qua các cấp, các ngành còn phải biểu dương, khen thưởng kịp thời những gương “người tốt, việc tốt” trong cuộc sống hằng ngày. Điều này đã động viên, khích lệ kịp thời hàng nghìn gương “người tốt, việc tốt”. Người coi đó là một trong những cách tốt nhất “để hằng ngày giáo dục lẫn nhau”, “để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”.

Vận dụng, phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh về thi đua yêu nước trong thời kỳ mới

Cả nước bước vào thời kỳ đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại

hóa, bên cạnh những thuận lợi, đất nước đang đứng trước nhiều thử thách, khó khăn, đòi hỏi phải phát huy cao độ lòng yêu nước, tinh thần tự lực, tự cường, tự tôn dân tộc trong mỗi người Việt Nam. Vì vậy, việc đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước theo tư tưởng Hồ Chí Minh càng cần được nhận thức đầy đủ, nhân rộng và thực hiện một cách hiệu quả hơn.

Ngày 04/3/2008, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 258/QĐ-TTg về việc lấy ngày 11/6 hàng năm là “Ngày Truyền thống thi đua yêu nước”. Đây là dịp để các cấp, các ngành và toàn thể Nhân dân đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh về thi đua yêu nước, gắn với việc triển khai sâu rộng và có hiệu quả việc Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các cấp ủy đảng, chính quyền, các tổ chức chính trị - xã hội và Nhân dân đối với công tác tổ chức, vận động và hưởng ứng phong trào thi đua yêu nước ngày càng phát huy hiệu quả, đóng góp thiết thực vào công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế.

Ngày 15/5/2016, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng ký ban hành Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Học tập và làm theo tấm gương của Người, trên khắp đất nước, trong các ngành, các giới, các tổ chức chính trị - xã hội đã và đang đẩy lên các phong trào thi đua lao động sáng tạo sôi nổi rộng khắp và phát triển mạnh mẽ: phong trào xóa đói giảm

nghèo; thanh niên tình nguyện; dạy tốt - học tốt; phong trào vì an ninh tổ quốc; rèn đức luyện tài, con cháu thảo hiền; phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa; Cả nước chung sức xây dựng nông thôn mới... Qua các phong trào thi đua đã xuất hiện ngày càng nhiều anh hùng lao động, chiến sĩ thi đua, những điển hình tiên tiến trong thời kỳ đổi mới.

Với Ngành BHXH Việt Nam, cơ quan giúp Chính phủ tổ chức thực hiện chính sách BHXH, BHYT, đối tượng phục vụ là toàn dân, những lời dạy về thi đua yêu nước của Chủ tịch Hồ Chí Minh ngày càng được vận dụng triệt để và sâu sắc. Trên thực tế, những năm qua, BHXH Việt Nam đã cụ thể hóa nhiều phong trào thi đua yêu nước sôi nổi và thiết thực, góp phần quan trọng hoàn thành nhiệm vụ chính trị, góp phần xây dựng và phát triển hệ thống An sinh xã hội quốc gia.

Trải qua hơn 7 thập kỷ, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thi đua ái quốc và phong trào thi đua yêu nước do Người khởi xướng và phát động ngày càng thấm sâu vào đời sống xã hội và có giá trị thực tiễn to lớn. Từ những ngày đầu phát động, được kiểm nghiệm từ thực tiễn của hai cuộc kháng chiến và trong công cuộc đổi mới hiện nay, phong trào thi đua yêu nước đã được sự hưởng ứng và cổ vũ của đông đảo quần chúng nhân dân, tạo ra động lực tinh thần vô cùng mạnh mẽ vượt qua những thời điểm khó khăn của đất nước, thúc đẩy sự phát triển bền vững, xây dựng một xã hội tốt đẹp, vì một đất nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa, công bằng, tiến bộ, văn minh như sinh thời, Bác Hồ của chúng ta hằng mong muốn. ■